

Brev fra ambassadør Knuth-Winterfeldt i Washington til Udenrigsministeriets direktør, Paul Fischer, den 26. maj 1964 om en samtale med den sovjetiske ambassadør i Washington, Anatolij Dobrynin

Det er den herværende sovjetiske ambassadørs skik med mellemrum at indbyde vestlige kolleger til en tete-a-tete frokost i ambassaden. Tanken er formentlig, at gæsten i mangel af andres tilstedeværelse og under indtryk af ambassadørens uomtvistelige charme vil kunne føle sig fristet til at udtale sig mere uforbeholdent og måske uforsigtigt, end det ellers ville være tilfældet, idet han åbenbart lader ude af betragtning, at gæsten kan være klar over, at anvendelse af skjulte mikrofoner ikke er en ukendt foreteelse i Sovjetunionen og vel næppe heller i den sovjetiske ambassade.

Forleden var turen kommet til mig, idet ambassadør Dobrynin i meget hjertelige vendinger indbød mig til frokost. Samværet fandt sted i dag, og det kan måske have nogen interesse for ministeriet at få et referat af vor samtale.

Efter udvekslingen af indledende bemærkninger om udviklingen af den dansk/sovjetiske samhandel samt om gensidige sommerferieplaner udtalte ambassadøren, der iøvrigt er en diplomat af mere vestligt præg end de fleste andre sovjetiske diplomater, jeg har kendt, at det var interessant, at statsminister Krag stod foran et besøg hos præsident Johnson, umiddelbart inden ministerpræsident Khrushchevs ophold i Danmark. Jeg svarede hertil, at der ikke var nogen sammenhæng mellem tidspunkterne for de to besøg, idet årsagen til opholdet i USA var Danmarksdagen på verdensudstillingen i New York, hvor statsministeren ville repræsentere den danske regering. /.../

Dobrynin syntes at være lidt skuffet over mit svar, idet han åbenbart havde lagt mere i fastsættelsen af tidspunktet for Krags besøg i Washington, end kendsgerningerne kan begrunde.

Dobrynin gik under samtalen stærkt ind for Kekkonen-planen om en atomfri zone i Norden, idet han ikke kunne forstå, at Danmark ikke støttede denne plan, som ville være ikke alene i Nordens, men også de øvrige NATO-landes, ja hele verdens interesse. Jeg henviste til, at dette spørgsmål jo i november f.å. havde været drøftet i Moskva mellem udenrigsminister Hækkerup og ministerpræsident Khrushchev. Som han vidste, fandtes der ikke atomvåben i Danmark, ligesom ej heller i de øvrige nordiske lande, og det overvejedes ikke at placere sådanne våben i Norden. Faktisk var Norden derfor allerede en atomfri zone, og jeg var ikke overbevist om, at freden ville blive mere sikret ved en udtrykkelig aftale herom, medmindre en sådan var led i et større hele, f.eks. i en ordning angående Europas forhold eller om almindelig nedrustning. [...]

Dobrynin ville derefter vide, hvorledes man i Danmark så på forslaget om en multilateral atomflåde til NATO. Efter hans opfattelse ville etablering af en sådan flåde være en overordentlig farlig sag, idet man derved ville bidrage til spredning af atomvåben. Ikke mindst frygtede man i Sovjetunionen, at Tyskland nu ad omveje ville få atombevæbning. Jeg udtalte, at jeg ikke kunne ytre mig om planens militære side, men at den politiske målsætning var klar nok, nemlig netop at modvirke tendensen til en spredning af atomvåben. [...]

Dobrynin mente, at hverken de engelske, de franske, eller det multilaterale atomvåben udgjorde en egentlig fare for Sovjetunionen, idet disse våben var for intet at regne mod Sovjetunionens atommagt. Faren, ikke mindst ved det multilaterale atomvåben, bestod i, at måske en eller anden tysk kommandant efter instruks af en eventuel revanchelysten tysk regering eller på grund af mental forstyrrelse kunne tiltage sig herredømmet over et atomdrevet skib og afskyde atombomber mod mål i Sovjetunionen i den hensigt at provokere en verdenskrig. I Moskva ville man ikke på forhånd kunne vide, hvorfra et sådant angreb kom, og resultatet ville kunne blive en verdensomspændende atomkrig. Jeg svarede, at så vidt mig bekendt var kontrollen med afskydningen af atomvåben så effektiv, at en hændelse som den af ham omtalt lå uden for mulighedernes grænse. I øvrigt kunne jeg vanskeligt tænke mig nogen situation, hvor en tysk regering ville handle på en måde som den af ham skitserede, idet dette selvsagt ville resultere i, at landet påny fik hele verden imod sig. Vanvittige personer kunne vel i øvrigt forekomme også mod Øst. [...]